

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-56>

УДК 330:332

СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТИ

CURRENT STATE OF INVESTMENT ACTIVITY IN UKRAINE: DOMESTIC AND INTERNATIONAL ASPECTS

Легкоступ Ігор Іванович

кандидат економічних наук, асистент,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7839-874X>

Сайнчук Наталія Валеріївна

кандидат економічних наук, доцент,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6866-7918>

Lehkostup Ihor, Sainchuk Nataliia

Yurii Fedkovych Chernivtsi National University

Стаття присвячена дослідженню сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні, розглянуто вітчизняний та міжнародний її аспекти. Визначено основні проблеми та способи їх вирішення у сфері інвестування. Встановлено погіршення показників інвестиційної діяльності в Україні у 2020 та 2022 роках, що було зумовлено низкою факторів. Для виправлення кризового стану потрібний комплекс заходів для покращення інвестиційного клімату та сприяння збільшенню внутрішніх та зовнішніх інвестицій до економіки нашої держави. Основними із них є: судова реформа; формування розвиненого внутрішнього ринку; сприяння зростанню ролі банківського кредитування як джерела для інвестування (зниження показника інфляції, зменшення частки державної власності у банківській системі, створення привабливих умов для іноземного банківського капіталу); реформування вітчизняного фондового ринку з метою зробити більш привабливими для інвесторів пайові цінні папери, зменшити фінансування державного бюджету України через продаж ОВДП, які вимивають із реального сектора кошти інвесторів та збільшують державний борг.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, інвестиційний процес, капітальні інвестиції, прямі іноземні інвестиції, банківське кредитування, іноземний капітал, інвестиційний клімат, інвестиційні інструменти.

Our article aims to study the current state of investment activity in Ukraine and determine the main problems and the ways of their solution in the investment sphere. We have looked into both domestic and international aspects of investment activity. When writing this article, we used historical, logical, statistical, graphic, and tabular methods of research, as well as the methods of comparison, grouping, analysis, and synthesis. Today, when Ukraine is suffering enormous human, material, and financial losses due to the full-scale Russian aggression, the prospects of recovery and sustainable development of the national economy depend on the intensification of investment activity, as investments have a direct impact on the increase of macroeconomic development indicators and facilitate efficient market transformations. The research helped establish the deterioration of investment activity indicators in Ukraine in 2020 and 2022, which a number of factors had stipulated. In order to step out from the crisis, it is necessary to implement a complex of measures aimed at the improvement of the investment climate and assistance in the attraction of internal and external investments into the economy of our country. The major ones are seen as follows: judicial reform, formation of a developed domestic market with middle-class and high-income citizens, promotion of bank lending as an investment source (reduction of the inflation rate, decline of the state share in the banking system, creation of favorable conditions for foreign banking capitals), reformation of the national securities and stock market in order to make equity securities more attractive for investors, and reduce the state Ukrainian budget financing via the sales of domestic government bonds, which wash away the investors' funds from the real sector and create colossal state debt and burden the state budget. We plan to conduct our further research in the direction of studies of specific legal, financial, and economic mechanisms, which would allow for the attraction of new investment resources into the national economy from internal and external sources and increase its investment attractiveness.

Keywords: investment activity, investment process, capital investment, direct foreign investment, banking lending, foreign capital, investment climate, investment tools.

Постановка проблеми. Дослідження комплексу проблем інвестування у різні галузі національної економіки країни, як і різні аспекти інвестиційної діяльності, постійно знаходяться у центрі уваги вітчизняної та світової фінансової науки. Інвестиції традиційно відіграють ведучу роль у підтримці та нарощуванні економічного та соціального потенціалу сучасних держав. Сьогодні, коли Україна зазнала величезних людських, матеріальних та фінансових втрат внаслідок повномасштабної російської агресії, перспективи відновлення та стійкого розвитку національної економіки залежать від активізації інвестиційних процесів, оскільки інвестиції прямо впливають на зростання макроекономічних показників розвитку та сприяють ефективним ринковим перетворенням. Успішний розвиток інвестиційної діяльності як складової усього економічного процесу щодо формування національного капіталу, є основою ефективного функціонування фінансово-економічної системи в цілому.

Інвестиційний процес залежить від глобалізаційних змін у світовому фінансовому середовищі, від конкурентної боротьби у сфері інвестицій, від стану фінансового ринку, фіскальної та монетарної політики та інших аспектів економічного та соціального життя держави. На жаль, в Україні після інвестиційного буму триває спад інвестиційної діяльності, пов'язаний із пандемією COVID-19 та вітчизняною війною проти агресії російської армії. Фінансово-економічна криза суттєво обмежила використання банківського кредитування, бюджетних ресурсів та заощаджень населення як важелів інвестиційного процесу країни. Для подолання кризи та сприяння надходженням інвестицій в економіку держави необхідні нагальні заходи, які б сприяли відновленню економічного зростання нашої держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню різних аспектів інвестиційної діяльності присвятили свої роботи зарубіжні та вітчизняні вчені-економісти – С. І. Абрамова, В. Д. Базилевич, Г. Бірман, І. А. Бланк, Л. М. Борщ, В. М. Гейць, М. П. Денисенко, Т. В. Майорова, П. Массе, А. В. Мертенс, А. А. Пересад, Н. О. Тараненко, Ф. Фабоцці, В. Г. Федоренко, А. А. Чухно, У. Шарп, В. Я. Шевчук, С. Шмідт та інші. Проте, невіршеними залишаються деякі проблеми ефективного стимулювання інвестиційної діяльності для транзитивних економік. Особливо актуальним вирішення цих проблем видається для

України, яка веде вітчизняну війну проти військової агресії російської армії та зіткнулася з новими викликами.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні, визначення основних проблем та способів їх вирішення у цій сфері фінансових відносин України. Особливу увагу приділено вітчизняному та міжнародному аспектам інвестування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» «інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний та екологічний ефект. Такими цінностями можуть бути: кошти, цільові банківські вклади, паї акції та інші цінні папери (крім векселів); рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності); майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної інформації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»); права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права; інші цінності» [8]. Інвестиційну діяльність цей Закон визначає як «сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій» [8].

Науковці, які досліджують проблеми інвестування, визначають інвестиційну діяльність в цілому як заходи господарюючих суб'єктів з нарощування капіталу.

Джон Мейнард Кейнс розглядав інвестиції як «поточний приріст цінності капітального майна в результаті виробничої діяльності даного періоду» або як «ту частину доходу за попередній період, яка не була використана для споживання» [7].

П. Самуельсон зазначав: «...щораз, коли ми будуємо нові заводи чи дороги, збільшуємо тривалість чи якість освіти або підвищуємо запас потрібних технічних знань, ми підвищуємо майбутню продуктивність економіки і рівень майбутнього споживання» [11]. Інвестиційну діяльність він трактував як інструмент комплексного розвитку та метод реалізації інвестиційних можливостей в інвестиційному просторі, як дієвий фактор забезпечення соціального і економічного розвитку.

І.А. Бланк визначає інвестиційну діяльність як «цілеспрямовано здійснюваний процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів інвестування, формування збалансованої по вибраних параметрах інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) і забезпечення його реалізації» [1].

Враховуючи вищенаведені визначення, вважаємо, що інвестиційна діяльність – це цілеспрямовані заходи щодо мобілізації інвестиційних ресурсів, необхідних для формування інвестиційної програми, на основі вибору ефективних об'єктів інвестування та забезпечення реалізації цієї інвестиційної програми.

Пожвавлення інвестиційної діяльності є одним із основних факторів реформування національних економік для досягнення ними структурних перетворень. Оскільки поточні завдання пов'язані із оновленням основних засобів та покращенням якісних показників інноваційного розвитку на мікро- та макро-рівнях, економічне зростання не можливо досягти без ефективного залучення інвестиційних ресурсів. Розглянемо динаміку обсягів капітальних інвестицій в економіку України за останні роки (рис. 1).

Як видно з рис. 1, у 2017–2019 рр. відбувалось збільшення обсягів капітальних інвестицій, а, відтак, зростання інвестиційної діяльності в Україні. Проте, у 2020 році відбулося падіння обсягів інвестицій внаслідок зниження економічної активності на тлі початку пандемії Covid-19. Проте, у 2021 році капі-

тальні інвестиції зросли на 32,6% у порівнянні з попереднім роком та склали 12,3% валового внутрішнього продукту (ВВП), що більше за аналогічне значення 2021 року на 3%. Проте, загальний тренд свідчить про недостатню кількість інвестицій для модернізації національної економіки. Найменший обсяг освоєння інвестицій ми спостерігаємо у 2020 році, коли загальний обсяг капітальних інвестицій становив лише 508,2 млрд. грн., що склало усього 9,3% від ВВП.

Інвестиційна активність у 2019–2020 рр. характеризувалась відставанням від динаміки економічної активності, а частка капітальних інвестицій у ВВП України зменшилась у 2020–2021 рр. порівняно із попередніми роками (таблиця 1).

Міжнародний досвід констатує, що для макроекономічної рівноваги країн та їх інтеграції у світову економіку потрібні інвестиції в економіку в межах 19–25% ВВП, нижче 10% від ВВП говорить про відсутність економічного розвитку країни. Отже, у 2017–2019 рр. інвестиційні процеси випереджали загально-економічні, але вже у 2020–2021 рр. ці тенденції змінились на протилежні у зв'язку з світовою пандемією. Враховуючи агресивну війну російської армії проти України, можна констатувати, що у 2022 році капітальні інвестиції в нашій державі стануть набагато меншими, ніж у попередні роки, оскільки інвестори не будуть ризикувати своїми грошима та вкладати їх до економіки країни, в якій триває військовий конфлікт.

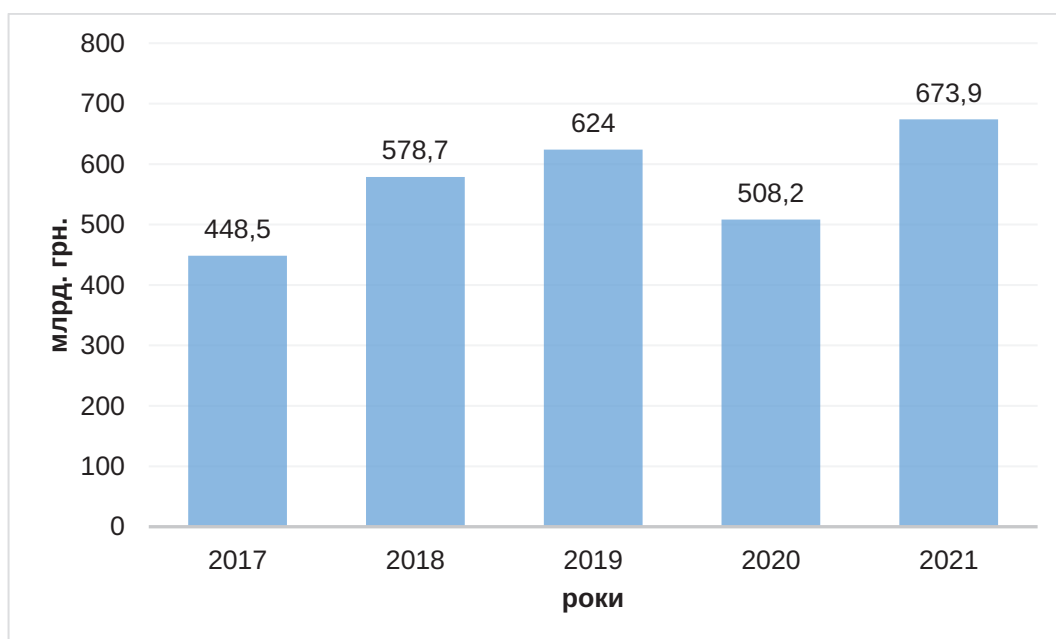

Рис. 1. Обсяги капітальних інвестицій в Україні [5; 6]

Таблиця 1

Динаміка ВВП та капітальних інвестицій у 2017–2021 рр.

Показник	2017	2018	2019	2020	2021
ВВП, у фактичних цифрах, млн. грн.	2981227	3560596	3977198	4222026	5459574
ВВП у % до попереднього період	-	119,4	111,7	106,2	129,3
Капітальні інвестиції (фактична вартість), млн. грн.	448461,5	578726,4	623978,9	508217,0	673899,3
Капітальні інвестиції у % до попереднього періоду	124,8	129,1	107,8	81,5	132,6
Капітальні інвестиції у % до ВВП	12,6	14,6	14,8	9,3	12,3

Джерело: розраховано авторами за [5; 6]

Важливою складовою інвестиційних ресурсів для розбудови народного господарства є іноземні інвестиції – довготермінові вкладення матеріальних та фінансових засобів нерезидентами в економіку України. Розглянемо, як змінювалась динаміка іноземних інвестицій за останні роки (табл. 2).

Як видно із таблиці 2, у 2017–2019 та 2021 роках відбулось поступове збільшення прямих іноземних інвестицій в Україну. А у 2020 та 2022 роках відбувалось їх стрімке зменшення у порівнянні із попередніми 2019 та 2021 роками. Так, у 2020 році таке зменшення склало 6728 млн. дол. США, а у 2022 році – 6497 млн. дол. США.

Подібним чином змінювались і тенденції сальдо прямих іноземних інвестицій, яке визначається як різниця між обсягом прямих іноземних інвестицій в Україну та сумою прямих іноземних інвестицій з України. Цей показник мав позитивне та високе значення у 2017–2019 роках та 2021 році. Це свідчило про те, що прямі іноземні інвестиції в Україну набагато перевищували прямі

іноземні інвестиції з України, отже сальдо коштів залишалися в Україні та працювало на її економіку. У 2020 році сальдо ПІІ було від'ємним, що свідчило про втечу іноземного капіталу з України та, відповідно, втрату інвестиційних можливостей. Цей процес був пов'язаний із негативними економічними тенденціями, які склалися внаслідок запровадженого карантину під час пандемії COVID-19, оскільки іноземні інвестори шукали більш привабливі варіанти для вкладення коштів. У 2022 році перевищення прямих іноземних інвестицій в Україну над прямими іноземними інвестиціями з України склало усього 31 мільйон доларів, що свідчило про небажання іноземних інвесторів вкладати свої статки до економіки країни, яка перебуває у стані війни. Отже, як ми бачимо, інвестори чутливо реагують на політичні, економічні та соціальні ризики та вважають доцільним не вкладати кошти у країни, де ці ризики є високими та несуть загрози для втрати інвестиційних прибутків та основної суми інвестицій.

Таблиця 2

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну та з України у 2017–2022 рр.

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ПІІ в Україну, млн. дол. США	3692	4455	5860	-868	6687	190
Приріст ПІІ в Україну до попереднього період, млн. дол. США	- 118	+ 763	+ 1405	- 6728	+ 7555	- 6497
ПІІ з України, млн. дол. США	8	- 5	648	82	- 198	159
Приріст ПІІ з України до попереднього період, млн. дол. США	- 8	- 13	+ 653	- 566	- 280	+ 357
Сальдо ПІІ, млн. дол. США	+ 3684	+4460	+5212	-950	+6885	+31
Приріст сальдо ПІІ до попереднього періоду, %	- 2,9	+21,1	+ 16,9	-118,2	+824,7	-99,5

Джерело: [9]

Для подолання наслідків кризових явищ та розширеного відтворення в Україні необхідна активізація та збільшення інвестиційної діяльності, яка б забезпечувала це розширене відтворення постійним надходженням фінансових ресурсів. На жаль, в сучасних умовах вітчизняної економіки інвестиційний процес не в змозі забезпечити таке завдання, що зумовлюється низкою факторів.

Як показали дослідження Європейської бізнес-асоціації, інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості України у першій половині 2022 року стрімко знизився до 2,17 балів з п'яти можливих. Це значення є найнижчим з 2013 року [4].

Основними перешкодами та ризиками низької інвестиційної активності в Україні на сучасному етапі є наступні:

1) Спричинена російським військово-політичним керівництвом військова агресія проти України вийшла на перше місце серед чинників впливу, випередивши корупцію та судову систему, які традиційно очолювали рейтинг негативних факторів. Війна суттєво обмежила інвестиційні можливості української економіки – у другому кварталі 2022 року ВВП України впав на 37 відсотків у порівнянні з другим кварталом 2021 року. Понад 7 мільйонів українців, а це близько п'ятої частини населення, залишили країну або стали внутрішніми переселенцями. Значні проблеми склались на ринку праці, що пов'язано із змінами в складі робочої сили через зовнішню та внутрішню міграцію та мобілізацію. Зросла з 6 до 12 кількість безробітних на одну вакансію, а рівень безробіття зріс до 35–40%. Інфляція, яка за результатами року очікується на рівні 30 %, значно знецінює заощадження та доходи населення [12]. Ці причини та зниження реальної заробітної плати негативно вплинули на купівельну спроможність населення та його можливості інвестувати.

2) Недосконалість державного управління та інституційного середовища, що у підсумку призводить до порушення умов конкурентоспроможності вітчизняної економіки та підвищення її корупційних ризиків.

Як показують щорічні дослідження Європейської бізнес-асоціації, значними перешкодами для розвитку привабливого інвестиційного клімату в Україні протягом багатьох років залишаються: слабка судова система, високий рівень корупції та тіньова економіка. Постійні ротації в українському уряді, невисокий рівень економічної освіти та залежність

від політичних рішень спричиняють недосконалість та незавершеність економічних реформ, що загалом спричинює гальмування економічної активності підприємницького сектору та інвестиційних процесів.

3) Недостатня розвиненість внутрішнього ринку, яка не сприяє розвитку вітчизняного бізнесу. Незначний, у порівнянні з економічно сильнішими країнами, внутрішній попит звужує економічний потенціал нашої економіки, оскільки переважну більшість одержаних доходів населення витрачає на споживчі цілі (більше 95,3% за результатами першого півріччя [2]). Це, також, пов'язано із низькою питомою вагою заощаджень у ВВП (біля 2%), тоді як у країнах Європейського Союзу відповідний показник становить 10–15%. Недостатній рівень платоспроможності нашого населення створює низький попит на вітчизняні товари довгострокового використання. Як наслідок, знижується зацікавленість внутрішніх та зовнішніх інвесторів у розширенні виробничої та інвестиційної діяльності на теренах України.

4) Наступним фактором є доволі незначний рівень банківського кредитування реального сектору. За останні 10-15 років він знизився до 15% ВВП – що є найнижчим показником серед країн з економікою, що розвивається. Також, це понад як утричі нижче, ніж для країн Східної Європи з власними національними валютами, де даний показник становить біля 50% власного ВВП [2].

Як і раніше, головним джерелом фінансування капітальних інвестицій в Україні є власні кошти підприємств та організацій, вони склали у 2021 році 68,6% усіх капіталовкладень. Кошти державного та місцевих бюджетів становили в цій сумі – 17,6% капітальних інвестицій. Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень за 2021 рік становила усього 5,0%. Внесок іноземних інвесторів становив 0,1% усіх капіталовкладень, а частка коштів населення на будівництво житла – 5,4%. Інші джерела фінансування становили – 3,3% [3].

Збільшенню кредитування не сприяло, навіть, збільшення залишків коштів на депозитних рахунках у 2021–2022 рр., їх використання на ці цілі було менше 50%. На сьогоднішній день дана тенденція буде лише погіршуватись із-за військових дій, високої інфляції, та збільшення сум та кількості ризикових кредитів.

Однією з проблем вітчизняного банківського сектору є його висока зарегульова-

ність, що навіть за високої прибутковості та ліквідності, не викликає зацікавленості у міжнародних партнерів. За період із 2015 року в Україну не зайшов жоден іноземний банк. Проте, відбулося закриття кількох десятків іноземних та вітчизняних банків, а також націоналізація декількох банків, що не сприяє довірі інвесторів до цього сектору української фінансової системи.

5) Нерозвиненість та низька ефективність вітчизняного фондового ринку.

Фондовий ринок для країн із розвинутою економікою є одним із основних джерел залучення коштів для реалізації інвестиційних проектів. Нерозвиненість національного та місцевих фондових ринків звужує інвестиційні можливості для вітчизняних інвесторів.

Аналізу ринку цінних паперів в Україні за видами цінних паперів у 2021 році показав, що найбільшу частку біржової торгівлі на ринку цінних паперів в Україні займають Державні облігації України – приблизно 98,0% від загальної суми. На другому місці за обсягами біржової торгівлі в Україні знаходяться акції підприємств – 0,8%. Тобто, основні кошти інвесторів в Україні спрямовані на купівлю облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП), які використовує уряд для залучення коштів інвесторів до фінансування державного бюджету України. Акції підприємств, облігації зовнішніх та внутрішніх місцевих позик, інвестиційні сертифікати та деривативи не користуються значним попитом в Україні у порівнянні із попитом на ОВДП.

Такий ефект називається – «вимивання» інвестицій, оскільки більша частина вільних коштів приватних та державних інвесторів вкладаються у облігації внутрішньої державної позики, а не у реальний сектор економіки. Тобто, уряд, фінансуючи державний бюджет України через продаж ОВДП, створює негативний ефект, вилучаючи кошти інвесторів та позбавляючи бізнес з акціонерною формою статутного капіталу інвестицій у основний та оборотний капітал. Для інвесторів вкладання коштів у ОВДП на сучасному етапі є більш привабливим із-за високих процентних ставок та надійних державних гарантій повернення вкладених коштів. Бізнес не в змозі надати подібні умови для інвесторів порівняно із державою, яка має набагато більше можливостей та інвестиційних інструментів.

Іноземний капітал у формі прямих та портфельних інвестицій може та повинен стати

одним із основних джерел фінансування народного господарства України, особливо в теперішніх умовах військового стану, коли існує постійний дефіцит власних фінансових ресурсів та критично зменшилися внутрішні інвестиції в економіку країни.

Висновки. Отже, наше дослідження показало погіршення показників інвестиційної діяльності в Україні у 2020 та 2022 роках, що було зумовлено низкою факторів, які ми розглянули вище. Для виправлення кризового стану у інвестиційній діяльності, який існує наразі, потрібно комплекс заходів, які б покращили інвестиційний клімат та сприяли залученню внутрішніх та зовнішніх інвестицій до економіки нашої держави.

Потрібно провести судову реформу, яка б довела інвесторам та усім іншим зацікавленим в інвестуванні особам незалежність та неупередженість судових розглядів у випадку інвестиційних суперечок. Коруптованість та залежність від політичних рішень не повинні впливати на рішення суддів. Інвестори лише тоді масово будуть вкладати кошти в нашу економіку, коли будуть знати, що вони реально захищені від посягань на їхню власність та господарський суд винесе неупереджене рішення.

Для того, щоб залучити інвестиції, потрібний розвинений внутрішній ринок із стійким платоспроможним попитом. Повинен бути сформований середній клас з високим рівнем доходів, які б давали можливість не лише нести споживчі витрати, а і накопичувати кошти та вкладати їх у привабливі інвестиційні продукти. Також, доходи повинні бути достатніми для купівлі товарів довгострокового користування. При виконанні цих умов будуть створені умови для розвинутого внутрішнього ринку, який дасть можливість для інвестиційного попиту.

Наступною умовою для збільшення інвестицій є зростання ролі банківського кредитування як джерела для інвестування. Нинішні 5% кредитів у структурі інвестиційних джерел капіталовкладень занадто малі для цього. Необхідно комплекс заходів, які б сприяли поживленню ринку інвестиційних кредитів. По-перше, вплив на грошовий ринок з метою поступового зниження показника інфляції з теперішніх 30% до 5–6% річних. Інфляція прямо впливає на кредитування, стимулюючи піднімати кредиторів банківський відсоток. По-друге, потрібно зменшити частку державної власності у банківській системі шляхом націоналізації великих державних банків.

По-третє, створити привабливі умови для іноземного банківського капіталу. По-четверте, зменшити регулюючий вплив на банківську систему з боку НБУ.

Також, на вітчизняному фондовому ринку потрібно зробити більш привабливими для інвесторів пайові цінні папери, щоб інвестиційний капітал більш активно вкладався у реальний сектор через придбання акцій та інвестиційних сертифікатів. Зараз ситуація протилежна, понад 90% сум біржових угод складають купівля ОВДП. Уряду потрібно зменшити фінансування державного бюджету України через продаж ОВДП, не зловживати цим інструментом, оскільки це вимиває із реального сектора кошти інвесторів та створює величезний державний борг та навантаження на державний бюджет. Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні, на

нашу думку, повинно передбачати вирішення наступних завдань:

- збільшення інвестиційного потенціалу господарюючих суб'єктів;
- покращення іміджу та інвестиційної привабливості національної економіки;
- підвищення ефективності інвестиційних процесів;
- зростання надходження іноземних інвестицій;
- додаткове залучення інвестиційних ресурсів із альтернативних джерел.

Подальші дослідження плануємо проводити в напрямку дослідження конкретних правових та фінансово-економічних механізмів, які б дозволили залучити нові інвестиційні ресурси із внутрішніх та зовнішніх джерел у вітчизняну економіку, та збільшити її інвестиційну привабливість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент : учебное пособие. Киев : Эльга Н. Ника-Центр. 2001. 448 с
2. Данилишин Богдан. Що відбувається з українською економікою, банками та держфінансами. *Економічна правда*. 12 жовтня 2021 року. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/10/12/678653/> (дата звернення: 20.12.2022).
3. Інвестиційна діяльність в Україні. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=8e27e179-f5ba-43c2-ab7c-2930f216be79&title=ObsiagPriamikhInozemnikhInvestitsiiVEkonomikuUkrainiProdovzhuieZrostatyMinekonomrozvitku> (дата звернення: 20.12.2022).
4. Індекс інвестиційної привабливості України сягнув 10-річного мінімуму. *Financial club*. 8 серпня 2022 року. URL: <https://finclub.net/ua/news/indeks-investytsiinoi-pryvablvosti-ukrainy-siahnuv-10richnoho-minimumu.html> (дата звернення: 20.12.2022).
5. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності за 2010–2021 роки. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 20.12.2022).
6. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування за видами економічної діяльності у січні-грудні 2021 року. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 20.12.2022 р.).
7. Кейнс Д. Общая теория занятости, процента и денег. Москва : Гелиос АРВ. 2002. 352 с.
8. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 року № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 20.12.2022).
9. Прямі іноземні інвестиції в Україну. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 20.12.2022).
10. Самотоєнкова О. Є. Інвестиційна діяльність в Україні: тенденції та перспективи. *Ефективна економіка*. № 5. 2019. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.5.46 (дата звернення: 20.12.2022).
11. Самуэльсон Пол А., Вильям Д. Нордхаус. Экономика [пер. с. англ.]. Москва: БИНОМ. 1997. 800 с.
12. Скорочення ВВП та безпрецедентний дефіцит бюджету: у МВФ оцінили наслідки війни для економіки України. *Слово і діло*. 20 жовтня 2022 року. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/10/20/novyna/ekonomika/skorochennya-vvp-ta-bezprecedentnyj-deficyt-byudzhetu-mvf-oczinyly-naslidky-vijny-ekonomiky-ukrayiny> (дата звернення: 20.12.2022).

REFERENCES:

1. Blank, I. (2001) Investytsiinyi menedzhment: uchebnoe posobyе. [Investment management: textbook]. Kyiv, 448 p. [in Russian]
2. Danilishin, B. (2021) Shcho vidbuvaietsia z ukrainskoiu ekonomikoiu, bankamy ta derzhfinansamy [What is happening to the Ukrainian economy, banks and state finances]. *Ekonomichna pravda – Economic truth*, October 12. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/10/12/678653/> (accessed 20 December 2022). [in Ukrainian]

3. Investytsiina diialnist v Ukraini [Investment activity in Ukraine]. *Ministerstvo ekonomiky Ukrainy – Ministry of Economy of Ukraine*. Retrieved from <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=8e27e179-f5ba-43c2-ab7c-2930f216be79&title=ObsiagPriamikhInozemnikhInvestitsiiVEkonomikuUkrainiProdovzhuieZrosta-ti-Minekonomrozvitku> (accessed 20 December 2022). [in Ukrainian]
4. Financial club. (2022). Indeks investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy siahnuv 10-richnoho minimumu [Ukraine's investment attractiveness index reached a 10-year low]. *Financial club*, August 8. Retrieved from <https://finclub.net/ua/news/indeks-investytsiinoi-pryvablyvosti-ukrainy-siahnuv-10richnoho-minimumu.html> (accessed 20 December 2022). [in Ukrainian]
5. Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy. (2022). Kapitalni investytsii za vydamy ekonomichnoi diialnosti za 2010–2021 roky [Capital investments by types of economic activity for 2010-2021]. *Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy*. Retrieved from <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 20 December 2022). [in Ukrainian]
6. Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy. (2022). Kapitalni investytsii za dzherelamy finansuvannia za vydamy ekonomichnoi diialnosti u sichni-hrudni 2021 roku [Capital investments by sources of financing by types of economic activity in January-December 2021]. *Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy*. Retrieved from <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 20 December 2022). [in Ukrainian]
7. Keins, D. (2002). Obshchaia teoriia zaniatosty, protsenta i deneh [General theory of employment, interest and money]. Moscow: Helyos ARV. 352 p. [in Russian]
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "About investment activity", Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (accessed 20 December 2022). [in Ukrainian]
9. Minfin. (2022). Priami inozemni investytsii v Ukrainu [Direct foreign investments in Ukraine]. Retrieved from <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (accessed 20 December 2022). [in Ukrainian]
10. Samotoienkova, O. (2019). Investytsiina diialnist v Ukraini: tendentsii ta perspektyvy [Investment activity in Ukraine: trends and prospects.]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 5. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.5.46 (accessed 20 December 2022). [in Ukrainian]
11. Samuielson, P., Vyliam D. (1997). *Ekonomika [Economy]*. Moscow: BYNOM. 800 p. [in Russian]
12. Slovo i dilo. (2022). Skorochnnia VVP ta bezpretsedentnyi defitsyt biudzhetu: u MVF otsinyly naslidky viiny dlia ekonomiky Ukrainy [GDP reduction and an unprecedented budget deficit: the IMF assessed the consequences of the war for Ukraine's economy]. *Word and deed*. October 20. Retrieved from <https://www.slovoidilo.ua/2022/10/20/novyna/ekonomika/skorochnnia-vvp-ta-bezpretsedentnyj-deficyt-byudzhetu-mvf-otsinyly-naslidky-vijny-ekonomiky-ukrayiny> (accessed 20 December 2022). [in Ukrainian]